

BİLGİ EDİNME KANUNU'NDAN YARARLANMA SIKLIĞI: ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ (2011-2014)

Hatun İBİŞ*

Doç. Dr. Mustafa AKDAĞ**

Öz

Bu çalışmada Türkiye'de 2004 yılında uygulamaya konulan 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan yararlanma sıklığı Erciyes Üniversitesi Örneği ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Kanun ve Türkiye'deki uygulaması ile ilgili olarak açıklayıcı bilgiler verildikten sonra kanunun nasıl kullanıldığının tespiti amacıyla araştırma kapsamında öncelikle Erciyes Üniversitesi'nin Bilgi Edinme Birimi'ne 2011-2014 yıllarında yapılan başvurular ve idarenin vermiş olduğu cevaplar incelenmiştir. Erciyes Üniversitesi çalışanları ile gerçekleştirilen alan araştırmasında akademik ve idari personele nicel araştırma yöntemi olan anket tekniği online olarak uygulanmış ve 365 kişiye ulaşılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun yürürlük tarihinden bu güne kadar bilinirliğinde geçmiş yıllara göre ilerleme kaydedildiği, ancak içeriğinin bilinmesi ve amacına uygun olarak kullanılmasında hala ciddi eksiklikler olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Edinme Hakkı, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Erciyes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, İdari Personel, Akademik Personel

FREQUENCY OF UTILIZATION OF RIGHT TO INFORMATION ACT: THE CASE OF ERCIYES UNIVERSITY (2011-2014)

Abstract

In this study, we have tried to determine the utilization frequency of Right to Information Act 4982 promulgated in 2004 in Turkey through a case study on personnel at Erciyes University. Following the acknowledgement on the law and its practice in Turkey, we have studied on applications to Right to Information department at Erciyes University and on responses by the department between 2011 and 2014 in order to find out how this law is utilized. We have run a quantitative research method, questionnaire, for the field study among administrative and academic staff of Erciyes University online resulting with the evaluation of responses from 365 participants. According to those results, it is concluded that there has been a better recognition of this law, since its first practice, compared to that of previous years whereas there are still some misuses and malpractices.

Keywords: Right to Information Act, Right to Information, Erciyes University, Public Administration, Administrative Staff, Academic Staff

---

* Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, duranh@erciyes.edu.tr

** Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi, makdag@erciyes.edu.tr

1. Giriş

Bilgi edinme hakkı, yönetim sürecine ilişkin cereyan eden gelişmeler hakkında vatandaşın daha rahat bilgi elde edebilmesini, elde ettiği bu bilgi sayesinde yönetimle olan ilişkisinde mevcut durumundan daha aktif bir konuma gelebilmesini ve bu sayede de kamu yönetiminin gerek yapısal, zihniyetsel ve halkla ilişkiler sorunlarının çözümünde gerekse halkla ilişkiler uygulamasının amaçlarına ulaşmasında önemli imkanlara sahip olmasını sağlama potansiyeli bulunan bir haktır. Bu hakkın sahip olduğu söz konusu potansiyellerinin halk gözüyle değerlendirilmesi, onu kullanacak, işlevsel hale getirecek ve bu potansiyelleri ortaya çıkaracak olan halk olduğu için önemlidir.¹

2003 yılında kabul edilerek 2004 yılında yürürlüğe giren 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek amaçlanmıştır. Bilgi edinme bireyler için bir hak, bilgi vermek ise kamu kurumları için bir yükümlülüktür. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile gerçek ve tüzel kişilerin kendileriyle ilgili bilgi ve belgelere ulaşılması sağlanmaya çalışılmıştır. Böylece idarelerin keyfi işlem tesis etmelerinin önüne geçilmek istenilmiştir.

Ayrıca kanunda belirtilen istisnalar dışında idarelerin bilgi ve belge vermemesi halinde vermeyen personel ile ilgili Bilgi Edinme Hakkı Kanunu bir takım yaptırımlar getirmiştir. Bu durum da kanun koyucunun kanunun uygulanmasını sağlamaya yönelik tedbirler aldığını göstermektedir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile getirilen düzenlemeler bilgi edinme hakkının kullanılması açısından yol gösterici olup, kanundaki hükümleri uygulamayan idare personelinin sorumluluğu bulunduğu düşünüldüğünde söz konusu kanunun önemi anlaşılmaktadır.

2. “Bilgi Edinme Hakkı”

İlk kez 1766’da İsveç’te vatandaşlara tanınmış bir hak olan bilgi edinme hakkının toplum açısından talep görmesini sağlayan ve hukuka yeni bir düzenleme olarak yansıdığı döneme bakıldığında 2. Dünya Savaşı sonrasına kadar uzandığını söylemek mümkündür.² Bu süreçte artık tüm dünyadaki ülkeler ve küresel örgütlenmeler bilgi edinme hakkının önemi görmektedir. Ayrıca vatandaşa sağlamış olduğu imkanlardan dolayı önem verilen ve üzerinde durulması gereken bir hak olduğunu düşünmeye başlamaktadırlar.³

Bir hak olarak bilgi edinme hakkı, kapalı bir yönetim anlayışından açıklığa geçişi, yönetime güveni ve inanmayı, yönetimin yaptığı işlerde tarafsızlığını ve adilane

---

¹ Ümit Arklan, *Halkla İlişkiler Açısından Bilgi Edinme Hakkının Kullanımı: Türk Kamu Yönetimindeki Sorunlar Ve Çözümüne Yönelik Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2008, s. 237.

² Yüksel Hız ve Zekeriya Yılmaz, *Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 39.

³ Ümit Arklan, *Halkla İlişkiler ve Bilgi Edinme Hakkı Türk Kamu Yönetimi Açısından Bir Yaklaşım*, Literatürk Yayınları, Konya 2009, s. 183.

davranmasını, sunduğu hizmetlerin etkili ve verimli olmasını sağlayan bir süreç olarak değerlendirilmektedir.⁴ İki yönlü iletişime dayalı, planlı, yönetsel bir etkinliğe ihtiyaç duyulmasını sağlanan bu süreçte, bilgi ve belgelerin bir hak doğrultusunda sunulması teknik bir süreci değil aynı zamanda örgütün kendi yapılanmasını göstermesi açısından önem taşımaktadır.⁵

Bu açıdan, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Türkiye’de geleneksel kamu yönetimi sistemini değişime zorlayacak bir potansiyele sahiptir, ancak bu potansiyelin gün yüzüne çıkabilmesi uygulanmasıyla ilgilidir. Kanun’un birey ve toplum odaklı bir bakış açısıyla uygulanması, hakkın kullanımının artması ve düzenlemelerinin tarafsız gözle yorumlanması bu süreçte önemli köşe taşlarıdır.⁶ Son dönemlerde Türkiye’de hukuksal alanda dünyaya paralel gelişmeler yaşanmaktadır. Toplumsal gelişimi yavaşlatan bürokratik engellerden kurtulabilmek için, öncelikle halkın gelişim ve değişime inanmasını sağlamak ve hukuksal düzenlemeler ile çağdaş değerleri ve seviyeyi yakalamak gerekmektedir. Vatandaşla sağlıklı ilişki kurmak, sorun oluşturan bir anlayışa sahip olmayla değil, sorunlara hukuki, adil, seri ve çağdaş yaklaşımlarla çözüm bulmakla mümkün olmaktadır.⁷

3. Türkiye’de “Bilgi Edinme Hakkı”

Türkiye’de bilgi edinme hakkı bağlamında ilk ciddi gelişim 1961 Anayasası ile yaşanmıştır. 1961 Anayasası yargı mercileri önünde hakkını arayan bireylere 31. maddesindeki hak arama özgürlüğü; idare önünde hak arayan bireylere yazılı cevap alma hakkı (dilekçe hakkı md 62); disiplin işlemlerinde isnadı açıkça bilme ve savunma hakkından yararlanma hakkı (md 118) tanımıştır. Bunun dışında 1961 anayasası ile bilgi edinme hakkı bağlamında açık bir hak tanınmıştır.⁸

Planlı kalkınma döneminde bilgi edinme hakkı bakımından ilginç bir gelişme 1967 yılında hizmete giren ve 1972 yılına kadar görev yapan “İdari Danışma Merkezi” adlı birimin kurulması olmuştur⁹

1991 tarihli KAYA Raporu’nda açıkça bilgi edinme hakkının tanınması önerilmiştir. Kalkınma Planları bakımından da ilk defa Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda bilgi edinme hakkından açıkça bahsedilmiştir. 1997 yılında Başbakanlığın Genel

---

⁴ Hız ve Yılmaz, *age.*, s. 48.

⁵ Aslı Yağmurlu, “Bilgi Edinme Kanunu ve Halkla İlişkiler”, *Amme İdaresi Dergisi*, 2007, 40(4), s. 64.

⁶ Emre Kaya, *Kamu Yönetiminde Şeffaflık ve Bilgi Edinme Hakkı Çerçevesinde Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006, s. 84.

⁷ Recep Tayfun, “Bilgi Edinme Hakkı Perspektifinden Devlet Vatandaş İlişkileri”, *EÜHFD*, 2007, XI (3–4), s. 150.

⁸ Ş. Cankat Taşkın, “Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 2012, S. 99, s. 202.

⁹ Cemil Kaya, *İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005, s. 204.

İdari Usul Kanunu hazırlatma çalışmalarını başlatması sona yaklaştığının bir göstergesi olmuştur. Konu, Elli Sekizinci ve Elli Dokuzuncu Hükümet Programlarında ve Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programında, kesin bir ifade ile Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun çıkartılacağı şeklinde yer almıştır.¹⁰

Ülkemizde bilgi edinme hakkı ile ilgili temel düzenleme “*dilekçe hakkı*” adı altında 1982 Anayasası'nda yer almaktadır.¹¹ Bilgi edinme hakkının doğrudan bir anayasal dayanağı bulunmamasıyla birlikte, hukuk devleti, düşünce özgürlüğü, dilekçe hakkı, hak arama hürriyeti ve basın özgürlüğü gibi anayasal ilkelerle bağlantısı vardır. Bu anayasal ilkelerle bilgi edinme hakkı arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur.¹²

Anayasa'nın 74. maddesinin son fıkrasında; dilekçe hakkının kullanılma biçiminin kanunla düzenleneceği belirtilmiş ve buna istinaden 10.11.1984 tarih ve 18571 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 01.11.1984 tarihli ve 3071 sayılı “Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun” çıkarılmış ve Anayasa'da 4709 sayılı Kanunla yapılan değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırmak amacıyla da, 02.01.2003 tarih, 4778 sayılı Kanunla, Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'da önemli değişiklikler yapılmıştır. 09.10.2003 tarih ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile de kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usuller düzenlenmiş olup, bu kanun 24.04.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yine bu Kanun uygulamasına ilişkin Yönetmelik de 27.04.2004 tarih, 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır (Hız ve Yılmaz, 2004: 25). Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usuller düzenlenmektedir.¹³

Türkiye'de bilgi edinme hakkı konusu, yönetimin yeniden düzenlenmesi/iyileştirilmesi, açıklık/şeffaflık ve idari usul konuları çerçevesinde gelişmiştir. Yönetimi iyileştirmeye yönelik alınacak tedbirlerden bir tanesi de bazı bilgi ve belgelerin idare tarafından halka açıklanması olarak görülmüş ve idarenin aktif bilgi verme yükümlülüğü benimsenmiştir.¹⁴ Bu düşüncenin oluşmasında yönetimde açıklık fikrinin önemli katkılar sağladığı kabul edilmektedir.¹⁵ ‘Şeffaflık’ ve ‘açıklık’ Avrupa Birliği terminolojisinde sıkça kullanılan terimler arasında yer almaktadır ki, meclis gerekçesi ve raporlarında da yasanın yönetimde açıklık ve şeffaflık işlevlerine değinilmiş, ayrıca halkın devlete olan güvenini artırmadaki önemli rolünden de bahsedilmiştir. Demokratikleşme yönünde atılan önemli bir adım olarak kabul edilen bu kanun, demokratik ülkelerdeki

¹⁰ E. Kaya, *agt.*, s. 144.

¹¹ Yasemin Şavran, *Bilgi Edinme Hakkı ve İdarenin Bilgi Verme Yükümlülüğü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2006, s. 70.

¹² C. Kaya, *age.*, s. 210.

¹³ Hız ve Yılmaz, *age.*, s. 5.

¹⁴ C. Kaya, *age.*, s. 199.

¹⁵ Kadir Canöz, “Kamuda Halkla İlişkilerin Yeni Yüzü: Bilgi Edinme Yasası” *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergi*, 2008, 5(3), s. 146.

vazgeçilmez temel haklardan biri olan bilgi edinme hakkını yasal bir çerçeveye kavuşturmuştur.¹⁶

4. Çalışmanın Önemi

Bilgi edinme bireyler için bir hak, bilgi vermek ise kamu kurumları için bir yükümlülüktür. Daha önce konu ile ilgili yapılan çalışmalarda kanunun kullanımı noktasında bir takım eksiklikler olduğu görüldüğünden bu çalışmayı yapma gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu doğrultuda bilginin kaynağı olan üniversitelerde Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun bilinirliği, kullanılma sıklığı ve amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının tespiti için Erciyes Üniversitesi'nin akademik ve idari personeli ile yapılan anket sonucunda elde edilen verilerin analizi ile bir sonuca ulaşılmaya çalışılacağından yapılan çalışma bu yönüyle önem taşımaktadır.

5. Araştırmanın Yöntemi

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan yararlanma sıklığının tespiti amacıyla yapılan çalışma Erciyes Üniversitesi örneği ile sınırlı tutulmuştur. Öncelikle 2010 yılında Işık ve Tanyeri tarafından aynı konu ile ilgili yapılan çalışma incelenmiş ve daha sonra Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'nden alınan 2011, 2012, 2013 ve 2014 (Haziran ayına kadar) yıllarına ilişkin yapılan başvurular incelenmiş ve verilerin analizi yapılmıştır. 2011 ve sonrası daha sağlıklı verilere ulaşılabildiğinden araştırma 2011 ve 2014 yılları arasında sınırlandırılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise üniversitemiz mail sistemi kullanılarak online olarak anket çalışması düzenlenmiş ve toplamda 380 kişiden geri dönüş alınmıştır. Bunlardan ise eksik doldurulan veya diğer sebeplerden 15 tanesi değerlendirme dışı bırakılmış ve değerlendirmeye alınan anket sayısı 365 olmuştur. Ayrıca Araştırma sonucunda elde edilen veriler istatistik paket programında değerlendirilerek analiz edilmiştir. Öncelikle demografik özelliklere göre analizler yapılmış, daha sonra kategorik değişkenler arası ilişkiye kıkare testinin exact yöntemi ile bakılarak $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Katılımcıların kanun hakkındaki değerlendirmeleri likert ölçeği kullanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Işık ve Tanyeri'nin Erciyes Üniversitesi genelinde "Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti Olarak Bilgi Edinme Hakkı ve Uygulanabilirliği" çalışmasında; Erciyes Üniversitesi'nin Bilgi Edinme Birimi'ne 2008 yılında 979 adet başvuruda bulunduğu, bu başvuruların % 58.93'ünün erkeklerden, % 40.25'inin kadınlardan, % 0.82'sinin de tüzel kişilik olarak yapılan kurum başvurularından oluştuğu görülmektedir. Gerçek kişi başvurularının; % 52.50'sini öğrenciler, % 42.83'ünün üniversite dışındaki kişiler, % 0.934'ünü akademik personel, % 3.73'ünü idari personel oluşturmaktadır. Çalışmaya göre akademik ve idari personel başvurularının çok düşük seviyede olduğu, başvurular ve 110 kişi ile yapılan anket neticesinde kanundan haberdarlık düzeyinde bir sorun olmadığı ancak kanunun içeriğini

---

¹⁶ Ebru Şimşek İmren ve Ahmet Güven, "Demokratik ve Şeffaf Yönetimi Anlamlandıran Bir Hak: Bilgi Edinme Hakkı", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2007, 1, s. 268.

anlama noktasında yetersiz kaldığı, başvuruların kişisel bilgilere erişim düzeyinde kaldığı ve yönetime katılma noktasında bir eğilim olmadığı görüldüğü belirtilmiştir. Çalışmada, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kamu yönetiminde yöneten-yönetilen arasındaki engellerin kaldırılarak şeffaf iletişimin sağlanması adına kamu yönetimine de işlerlik sağlayan önemli bir uygulama olup, vatandaşla devlet arasındaki iletişim kanallarının açık tutularak müracaatların her zaman ve her yerden yapılabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca cevapların da hızlı, etkin ve daha ekonomik bir şekilde verilmesinin önü açılmıştır.¹⁷

Üniversite'nin 2011, 2012, 2013, 2014 yıllarındaki bilgi edinme başvurularına ilişkin bulgulara göre; 2011 yılında 467, 2012 yılında 565, 2013 yılında 417 ve 2014 yılının Haziran ayına kadar 140 olmak üzere toplam 1589 adet başvuru yapıldığı tespit edilmiştir. Genel olarak başvuruların % 26.44'ü (420'si) kadınlardan, % 68.03'ü (1081'i) erkeklerden, % 2.20'si (35'i) isimsiz başvurulardan ve % 3.33'ü (53'ü) tüzel kişilik olarak kurumlardan geldiği görülmektedir. Başvurularda akademik personelin oranı % 2.71, idari personelin oranı % 2.77'dir. Erciyes Üniversitesi'nin 2245 akademik, 2752 idari olmak üzere toplam 4997 personeli bulunmaktadır. Buna göre başvurulardaki idari ve akademik personel sayısının çok düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin oranı % 45.57, kurum dışından başvuran gerçek kişilerin oranı % 39.83, yabancı uyruklu kişilerce yapılan başvuruların oranı ise % 3.59'dur. Akademik personellerden gelen başvurular incelendiğinde; disiplin soruşturmaları ile ilgili belge, ek ödemeler, sicil notları, lojman tahsisi, yemekhaneler, otomatik geçiş sistemi ve kadro talebi ile ilgili konulara ilişkin başvurular yapıldığı görülmektedir. İdari personellerin başvuruları genellikle servis araçları ve ücretleri, sicil notları, ek ödemeler, kadro değişikliği, sendika hakkı, banka promosyonları, görevde yükselme sınavı ve yıllık izinler ile ilgili konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrenci başvurularının konusunu; yatay geçiş, dikey geçiş, formasyon, öğrenci belgesi, diploma, transkript ve mezuniyet belgesi isteği, not sistemleri, ders kayıtları, sınavlar, harçlar, af kanunu, hazırlık sınıfı ve yaz okulu oluşturmaktadır. Kurum dışından gelen gerçek kişilerin yapmış olduğu başvurular incelendiğinde; kadro isteği (iş istihdamı), yüksek lisans, formasyon, yatay geçiş, dikey geçiş, hastane ile ilgili şikayetler, yaz okulu, öğrenci affı ve üniversite kayıtları gibi konularda, tüzel kişi olarak yapılan başvuruların ise üniversite hakkında bilgi, broşür ve tanıtım cd isteği, kitap kampanyası, burs duyurusu, sempozyum ve toplantı duyuruları gibi konularda yapıldığı görülmüştür. Üniversitenin yıl sonlarında hazırlanan Bilgi Edinme Hakkının Kullanımıyla İlgili Yıllık Birim Raporları'nda sadece 4 başvuruya olumsuz, diğer başvurulara ise olumlu cevap verildiği belirtilmiştir. Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'nden elde edilen verilere göre üniversite genelinde çalışan akademik ve idari personel tarafından bu hakkın nadiren kullanıldığı, başvuruların kişisel bilgilere ilişkin konularda olduğu ve çok sayıda gereksiz başvuru yapıldığı görülmüştür.

---

¹⁷ Metin Işık ve Emel Tanyeri, "Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti Olarak Bilgi Edinme Hakkı ve Uygulanabilirliği: Erciyes Üniversitesi Örneği" *Akdeniz İletişim Dergisi*, 2010, S. 14, s. 146.

Araştırmanın ikinci aşamasında Üniversitenin Bilgi İşlem Daire Başkanlığı katkılarıyla Erciyes Üniversitesi'nde çalışan 2245 akademik, 2752 idari olmak üzere toplam 4997 personelin e-mail adreslerine online olarak anket soruları gönderilmiş ve toplamda 380 kişiden geri dönüş alınmıştır. Bunlardan ise eksik doldurulan veya diğer sebeplerden 15 tanesi değerlendirme dışı bırakılmış ve değerlendirmeye alınan anket sayısı 365 olmuştur.

5.1. Bulgular

5.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırmaya katılanların yaş, cinsiyet ve üniversitedeki pozisyonları ile ilgili bulgular değerlendirilmiştir.

Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında katılımcıların % 3'ü 25 ve daha az, % 29'u 26-35, % 40,5'i 36-45, % 20'si 46-55, % 7,4'ü 56 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Bunun sonucunda araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunun iş hayatının ilk aşamasındaki çalışanlardan oluştuğu söylenebilmektedir.

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerinin oranlarına bakıldığında katılımcıların % 64,1'i erkeklerden, % 35,9'u kadınlardan oluşmaktadır. Bu sonuç ise, katılımcıların dengeli bir şekilde dağılmadığını göstermektedir.

Katılımcıların üniversitedeki pozisyonlarına ilişkin bulgulara bakıldığında % 5,2'si profesörler, % 6,3'ü doçentler, %6,3'ü yardımcı doçentler, % 4,9'u öğretim görevlileri, % 3,8'i okutman veya uzmanlar, % 6'sı araştırma görevlileri olmak üzere katılımcıların % 32,5'i akademik personel, % 67,4'ü idari personelden oluşmaktadır. Dolayısıyla araştırmada ölçmek istenilen veri açısından son derece önemli bir veri sağlanmış olmakta ve personelin bu konuya ilgisinin nasıl olduğuyula ilgili verilere ulaşılabilecektir.

5.1.2. Katılımcıların 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu'na İlişkin Değerlendirmeleri:

Katılımcıların Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan haberdar olup olmadığı, kanun içeriğini bilip bilmediği, üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne herhangi bir başvuruda bulunup bulunmadığı, başvuruda bulunanların hangi yolla başvurduğu, başvuru neticesinde alınan sonuçlar, başvuruda bulunmayanların gerekçesi ile ilgili bulgular yer almaktadır.

5.1.2.1. Katılımcıların 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan Haberdarlıklarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların % 71,8'i Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan haberdar olduğunu, % 28,2'si ise kanundan haberdar olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla kanundan haberdar olan kişi sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Fakat kanundan haberdar olunması içeriği ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmasını beraberinde getirmemektedir. Konu ve ilgi alanına göre çeşitlilik kazanacak olan bu durumla ilgili Tablo 1'de bilgi verilmektedir.

5.1.2.2. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun İçeriğinin Bilinmesine İlişkin Bulgular:

Tablo 1: Katılımcıların Kanunun İçeriği ile İlgili Bilgi Düzeyleri

Kanun'un içeriğini biliyor musunuz?	Sıklık	Geçerli Yüzde
Evet	177	48,5
Hayır	188	51,5
Toplam	365	100

Katılımcıların % 71,8'i Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan haberdar olduğunu belirtmesine rağmen Tablo 1'ten de anlaşılacağı üzere katılımcıların % 48,5'i kanunun içeriğini bildiğini, % 51,5'i ise kanun içeriği ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları belirtilmiştir.

5.1.2.3. Çalışanların Üniversitedeki Pozisyonlarına Göre Kanun'un İçeriğinin Bilinmesine İlişkin Bulgular:

Tablo 2: Katılımcıların Pozisyonlarına Göre Kanun'un İçeriğinin Bilinirliği

Kanun'un içeriğini biliyor musunuz?	Üniversitedeki Pozisyon							Toplam
	Profesör	Doçent	Yrd. Doçent	Öğr. Gör	Okutman veya Uzman	Arş. Gör.	İdari Personel	
Evet	10 (%5,6)	15 (%8,5)	9 (%5,1)	5 (%2,8)	5 (%2,8)	3 (%1,7)	130 (%73,4)	177 (%100)
Hayır	9 (%4,8)	8 (%4,3)	14 (%7,4)	13 (%6,9)	9 (%4,8)	19 (%10,1)	116 (%61,7)	188 (%100)
Toplam	19 (%5,2)	23 (%6,3)	23 (%6,3)	18 (%4,9)	14 (%3,8)	22 (%6,0)	246 (%67,4)	365 (%100)

Katılımcıların üniversitedeki pozisyonlarına göre söz konusu kanundan haberdar olma noktasında Profesör, doçent ve idari personellerin kanunun içeriğinin bilinmesinde ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir.

5.1.2.4. Katılımcıların Bilgi Edinme Birimine Yaptıkları Başvurular ve Yapılan Başvuru Biçimlerine İlişkin Bulgular:

Tablo 3: Katılımcıların Başvuruları ve Başvuru Biçimleri

Bilgi Edinme Birimine Başvuruda Bulundunuz mu?	Sıklık	Geçerli Yüzde	Birime hangi yolla başvurduğunuz?	Sıklık	Geçerli Yüzde
Evet	33	9,0	Elektronik ortamda	23	69,7
Hayır	332	91,0	Yazılı	10	30,3
Toplam	365	100,0	Toplam	33	9,0
			Başvurmayanlar	332	
			Toplam	365	

Üniversitede çalışan ve araştırmaya katılan kişilerin % 9'u Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunurken % 91'i herhangi bir başvuruda bulunmadığını belirtmiştir. Başvuruda bulunanların % 69,7'si elektronik ortamda başvuru yaparken, % 30,3'ü birime yazılı olarak başvuru yaptığını belirtmiştir.

5.1.2.5. Başvuruda Bulunan Katılımcıların Başvuru Neticesinde Aldığı Sonuçlar:

Tablo 4: Başvuru Sonuçları

Başvuru neticesinde alınan sonuçlar	Sıklık	Geçerli Yüzde
Olumlu/Yeterli	14	42,4
Olumlu/Yetersiz	10	30,3
Olumsuz	9	27,3
Toplam Başvuranlar	33	100
Başvurmayanlar	332	
Toplam	365	

Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunan katılımcıların % 42,4'ü bulunduğu başvurudan olumlu ve yeterli sonuç aldığını, % 30,3'ü olumlu ancak yetersiz sonuç aldığını, % 27,3'ü ise olumsuz sonuç aldığını belirtmiştir.

5.1.2.6. Bilgi Edinme Birimine Başvuruda Bulunmayan Katılımcıların Başvurmama Gerekçelerine İlişkin Bulgular:

Tablo 5: Başvuruda Bulunmayan Katılımcıların Gerekçeleri

Başvurmama gerekçeleri	Sıklık	Geçerli Yüzde
Gerek duymadım	182	54,8
Kanun ve içeriğinden haberdar değilim	86	25,9
Yararlı sonuç alabileceğime inanmıyorum	47	14,2
İleride problem yaratacağımı düşünüyorum	17	5,1
Toplam	332	100
Başvuruda bulunanlar	33	
Toplam	365	

Tabloya göre Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunmayan katılımcıların % 54,8'i gerek duymadığı, % 25,9'u kanun ve içeriğinden haberdar olmadığı, % 14,2'si yararlı sonuç alabileceğine inanmadığı, % 5,1'i de ileride problem yaratacağımı düşündüğü için başvuruda bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

5.1.2.7. Katılımcıların Yaşlarına Göre Bilgi Edinme Birimine Başvuruda Bulunup Bulunmadıklarına İlişkin Bulgular:

Tablo 6: Yaşa Göre Başvuru Sonuçları

Başvuruda bulundu mu?	Yaş Aralıkları					Toplam
	25 ve daha az	26-35	36-45	46-55	56 ve üzeri	
Evet	2 (% 18,2)	7 (% 6,6)	12 (% 8,1)	10 (% 13,7)	2 (% 7,4)	33 (% 9,0)
Hayır	9 (% 81,8)	99 (% 93,4)	136 (% 91,9)	63 (% 86,3)	25 (% 92,6)	332 (% 91,0)
Toplam	11 (% 100)	106 (% 100)	148 (% 100)	73 (% 100)	27 (% 100)	365 (% 100)

Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunanların yaşa göre dağılımına bakıldığında 36-45 yaş aralığında olanların ilk sırada, 46-55 yaş aralığında olanların ikinci sırada ve 26-35 yaş aralığında olanların üçüncü sırada yer almaktadır. Birime başvuruda bulunmayanların yaşlara göre dağılımları ise 36-45 yaş aralığında

olanların birinci sırada, 26-35 yaş aralığında olanların ikinci sırada 46-55 yaş aralığında olanların üçüncü sırada yer aldıkları görülmektedir.

5.1.2.8. Katılımcıların Bilgi Edinme Kanunu'ndan Haberdarlık Düzeylerine Göre Başvuruda Bulunup Bulunmadıklarına İlişkin Bulgular:

Tablo 7: Kanundan Haberdarlık Düzeylerine Göre Başvuru Sayıları

Başvuruda bulunduğunuz mu?	Kanundan Haberdarlık Durumu		Toplam
	Evet	Hayır	
Evet	33 (% 12,6)	0 (% 0,0)	33 (% 9,0)
Hayır	229 (% 87,4)	103 (% 100)	332 (% 91,0)
Toplam	262 (% 100)	103 (% 100)	365 (% 100)

Tabloya göre kanundan haberdar olan katılımcıların % 12,6'sı Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunurken, % 87,4'ü herhangi bir başvuruda bulunmadığını belirtmiştir.

5.1.2.9. Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne Başvuran Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular:

Tablo 8: Başvuruda Bulunan Katılımcıların Cinsiyetleri

Başvuruda bulunduğunuz mu?	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Evet	27 (% 11,5)	6 (% 4,6)	33 (% 9,0)
Hayır	207 (% 88,5)	125 (% 95,4)	332 (% 91,0)
Toplam	234 (% 100)	131 (% 100)	365 (% 100)

Tabloya göre araştırmaya katılan ve Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunan katılımcıları % 11,5'inin erkeklerden, % 4,6'sının kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

5.1.2.10. Başvuruda Bulunan Katılımcıların Pozisyonlarına İlişkin Bulgular:

Tablo 9: Başvuruda Bulunan Katılımcıların Üniversitedeki Pozisyonları

Başvuruda bulunduğunuz mu?	Üniversitedeki Pozisyon							Toplam
	Profesör	Doçent	Yrd. Doçent.	Öğr. Gör.	Okutman veya Uzman	Arş. Gör.	İdari Personel	
Evet	2 (%10,5)	3 (%13,3)	1 (%4,3)	3 (%16,7)	1 (%7,1)	1 (%4,5)	22 (%8,9)	33 (%9,0)
Hayır	17 (%89,5)	20 (%87,0)	22 (%95,7)	15 (%83,3)	13 (%92,9)	21 (%95,5)	224 (%91,1)	332 (%91,0)
Toplam	19 (%100)	23 (%100)	23 (%100)	18 (%100)	14 (%100)	22 (%100)	246 (%100)	365 (%100)

Tabloya göre Bilgi Edinme Birimi'ne başvuran idari personelin akademik personel başvurularının toplamına göre daha fazla olduğu, en az başvuru yapan personelin ise yardımcı doçentler, okutman veya uzmanlar ile araştırma görevlilerinden oluştuğu görülmektedir.

5.1.3. Katılımcıların Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve Türkiye'deki Uygulaması Hakkındaki Değerlendirmeleri

Erciyes Üniversitesi'nde çalışan katılımcıların bu hakkı kullanmaları gerektiğinde Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunup bulunmayacağı ve başvuruda bulunduğu takdirde alacağı sonuçla ilgili değerlendirmeleri ve söz konusu kanunun Türkiye'deki uygulamasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

5.1.3.1. Katılımcıların Gerektiğinde Bilgi Edinme Birimi'ne Başvuruda Bulunup Bulunmayacağına İlişkin Değerlendirmeleri:

Tablo 10: Gerektiğinde Başvuru Yapılabilmesine İlişkin Değerlendirme

Gerektiğinde Bilgi Edinme Birimi'ne Başvuruda Bulunabilirim		
	Sıklık	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	24	7,2
Katılmıyorum	36	10,8
Kararsızım	66	19,9
Katılıyorum	156	47,0

Kesinlikle katılıyorum	50	15,1
Toplam	332	100
Cevaplamayanlar	33	
Toplam	365	

Araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğu (% 62,1) gerektiğinde Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne başvuruda bulunabileceğini belirtmişlerdir.

5.1.3.2. Katılımcıların Gerektiğinde Bilgi Edinme Birimi'ne Başvuruda Bulduğunda Alacağı Sonuca İlişkin Değerlendirmeleri:

Tablo 11: Başvuru Yapıldığında Alınacak Sonuçlara İlişkin Değerlendirmeler

Başvurduğumda Olumlu Sonuç Alırım	Sıklık	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	37	11,1
Katılmıyorum	57	17,2
Kararsızım	125	37,7
Katılıyorum	103	31,0
Kesinlikle katılıyorum	10	3,0
Toplam	332	100
Cevaplamayanlar	33	
Toplam	365	

Katılımcıların gerektiğinde Bilgi Edinme Birimi'ne başvurduğunda alabileceği sonuca ilişkin değerlendirmelerine bakıldığında % 33'ü olumlu bir sonuç alabileceğine inandığını ifade ederken, % 37,7'si kararsız olduğunu, % 28,3'ü ise olumlu bir sonuç alamayacaklarına inandıklarını belirtmişlerdir.

5.1.3.3. Katılımcıların Kanun'un Türkiye'deki Uygulamasına İlişkin Değerlendirmeleri

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile yöneten ve yönetilenler arasında sağlıklı ilişkiler kurulmaktadır ifadesine üniversite çalışanlarının çoğunluğu katıldığını belirtmiştir. Ağırlıklı olarak yönetilene katkı sağlamaktadır ifadesine katılmayanların, kararsızların ve katılanların oranlarının birbirine yakın olduğu ve buna göre çoğunluğun yönetilene katkı sağlayacağı yönünde düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Yönetene katkı sağladığını düşünenlerden kararsızların sayısının fazla olduğu, kanunun ülkemizde layıkıyla uygulanmaktadır ifadesine katılımcıların birçoğu kararsız olduklarını ve katılmadığını belirtmiştir. Yasadaki eksikliklerin var olduğu ve amacına hizmet etmediği ifadesine katılımcıların çoğunluğu kararsız olduklarını belirtmiştir. Yine katılımcıların % 36'sı

uygulamadaki eksiklikler olduğu ve amacına hizmet etmediği fikrine katıldıklarını belirtirken, % 62,1'i gerektiğinde bilgi edinme başvurusunda bulunabileceklerini ifade etmişlerdir.

5.2. Değerlendirme

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun bilinirliği, amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı ve kanundan yararlanma sıklığının tespiti amacıyla ilk olarak 2011-2014 yılları arasında üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne yapılan başvurular ve daha önce aynı konu ile ilgili Işık ve Tanyeri'nin yapmış olduğu çalışma incelenmiştir. İkinci aşamada ise Erciyes Üniversitesi'nde çalışan 4997 personelin e-mail adreslerine online olarak anket soruları gönderilmiş ve 365 personele ulaşılarak uygulama gerçekleştirilmiştir.

Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne yapılan başvuruların incelenmesi neticesinde elde edilen bulgulara göre;

-Birime 2011-2014 yıllarında 1589 adet başvuru yapıldığı tespit edilmiştir. Bilgi Edinme Hakkının Kullanımıyla İlgili Yıllık Birim Raporları'nda sadece 4 başvuruya olumsuz, diğer başvurulara ise olumlu cevap verildiği belirtilmiştir.

-Birime yapılan başvuruların % 26.44'ü (420'si) kadınlardan, % 68.03'ü (1081'i) erkeklerden, % 2.20'si (35'i) isimsiz başvurulardan ve % 3.33'ü (53'ü) tüzel kişilik olarak kurumlardan geldiği görülmektedir.

-Başvurularda akademik personelin oranı % 2.71, idari personelin oranı % 2.77'dir. Öğrencilerin oranı % 45.57, kurum dışından başvuran gerçek kişilerin oranı % 39.83, yabancı uyruklu kişilerce yapılan başvuruların oranı ise % 3.59'dur.

Işık ve Tanyeri'nin 2009 yılında yapmış olduğu çalışmada çıkan sonuçlar ile bu çalışmada Erciyes Üniversitesi çalışanlarına uygulanan anket neticesinde alınan sonuçların karşılaştırılmasında aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkündür.

-Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi'nde çalışan 4997 personelin e-mail adreslerine online olarak anket soruları gönderilmiş ve 365 kişiye ulaşılmıştır. Katılımcıların % 64,1'i erkeklerden % 35,9'u kadınlardan oluşmaktadır. Bu oranlara göre erkek katılımcıların kadınlara göre daha duyarlı oldukları söylenebilir.

-Araştırmaya katılanların % 3'ü 25 ve daha az, % 29'u 26-35, % 40,5'i 36-45, % 20'si 46-55, % 7,4'ü 56 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Araştırmaya katılan akademik ve idari personelin çoğunluğu 36-45 yaş aralığındadır. Başvuruda bulunanların yaş ile ilişkisi değerlendirildiğinde 36-45 ile 46-55 yaş aralığındaki kişilerin başvurularının diğerlerine göre fazla olduğu, yeni işe başlayan ve artık emekliliğe doğru yaklaşmış olan kişilerin oranının düşük olduğu görülmüştür. Erkek katılımcıların sayıları kadınlara oranla yüksek olduğundan erkek katılımcıların Bilgi Edinme Birimi'ne yapmış oldukları başvurular da kadınlara oranla daha fazladır.

-Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi'nin akademik ve idari personelinin Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan yararlanma sıklığı test edilmeye çalışıldığından katılımın akademik ve idari personel açısından ne oranda yapıldığı önemlidir. Katılımcıların % 5,2'ini profesörler, % 6,3'ünü doçentler, % 6,3'ünü yardımcı doçentler, % 4,9'unu öğretim görevlileri, % 3,8'ini okutman veya uzmanlar, % 6'sını araştırma görevlileri olmak üzere % 32,5'ini akademik personel, % 67,4'ünü idari personel oluşturmaktadır. Ankete katılım noktasında idari personelin çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların pozisyonlarına göre Bilgi Edinme Birimi'ne yapılan başvurularda ise idari personel başvurularının akademik personel başvurularına göre daha fazla olduğu görülmüştür. Akademik personelden en az başvuru yapanların yardımcı doçentler, uzmanlar veya okutmanlar ile araştırma görevlileridir. Bu sonuç Işık ve Tanyeri tarafından yapılan çalışmadaki akademik personel başvuru sayıları ve Bilgi Edinme Birimi'nden alınan 2011-2014 yıllarındaki akademik başvuru sayıları oranlarından farklı değildir.

-Işık ve Tanyeri'nin çalışmasında katılımcıların % 59,1'i Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan haberdar olduğunu, % 40,9'u kanundan haberdar olmadığını belirtirken katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre çoğunluğun içerik ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıkları ifade edilmektedir. Yaklaşık 5 yıl sonra yapılan bu çalışmada katılımcıların % 71,8'i söz konusu kanundan haberdar olduğunu, % 28,2'si ise kanundan haberdar olmadığını ifade etmiştir. Buna rağmen katılımcıların sadece % 48,5'i kanunun içeriğini bildiğini, % 51,5'i içerine ilişkin bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Bu durum Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun yaklaşık 10 yıllık uygulamasında ilk yıllara göre kanundan haberdar olanların sayısında artış olduğunu, ancak içeriğinin bilinmesinde hala ciddi eksiklikler olduğunu göstermektedir.

-Araştırma kapsamında kanun içeriğinin bilinmesi ile ilgili katılımcıların üniversitedeki pozisyonlarına göre dağılımlarında ise; Profesör, doçent ve idari personellerin çoğunluğunun kanunun içeriğini bildiği ancak yardımcı doçent, okutman-uzmanlar, araştırma görevlileri ile öğretim görevlilerinin kanun içeriğinin bilinmesinde eksiklikler olduğu görülmüştür.

-Erciyes Üniversitesi'nde çalışan katılımcıların % 9'u üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne başvurduğunu, % 91'i herhangi bir başvuruda bulunmadığını belirtmiştir. Üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'nden elde edilen verilerde de akademik ve idari personel başvurularının düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu verilerden yola çıkarak bilgi edinme hakkından yararlanma düzeyinin oldukça düşük olduğunu ifade edilebilir. Başvuruda bulunanların % 69,7'si elektronik ortamda, % 30,3'ü yazılı olarak başvuruda bulunduğunu, başvuru neticesinde % 42,4'ü olumlu/yeterli, % 30,03'ü olumlu ancak yetersiz, % 27,3'ü ise olumsuz sonuç aldığını belirtmiştir. Başvuruların genelinin Bilgi Edinme Birimi'nce olumlu ve yeterli seviyede cevaplandırıldığı söylenebilir. Birimden alınan yıllık raporlarda 4 başvuruya olumsuz cevap verildiğinin belirtilmesine rağmen anket sonrasında

elde edilen verilerde 9 başvuruya olumsuz cevap alındığı (araştırmaya katılanlar tarafından öyle değerlendirildiği) belirtilmiştir. Bu çalışma sadece üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne yapılan başvuruları kapsamaktadır. Katılımcıların üniversitenin Bilgi Edinme Birimi'ne yaptıkları başvurulardan alınan cevaplar ve BİMER (Başbakanlık Bilgi Edinme Merkezi)'e yapılan başvurulardan alınan cevapların değerlendirmesini birlikte yapmış olabileceği düşünülmektedir.

-2009 yılında yapılan Işık ve Tanyeri'nin çalışmasında katılımcıların % 14,9'u bilgi edinme başvurusunda bulunurken, % 85,1'i herhangi bir başvuruda bulunmadığını belirtmiştir. 2011-2014 yıllarında ise akademik ve idari personel başvuru sayılarının % 5,48 olduğu görülmüş olduğundan başvuruda bulunmayanların başvurmama nedenleri araştırılmaya çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre başvuruda bulunmayan katılımcıların % 54,8'i gerek duymadığını belirtmiştir ki bu durum çoğunluğun bilgi edinmeye ihtiyacı olmadığı ya da idarenin yapmış olduğu uygulamalardan memnun olduğu şeklinde düşünülebilir. Ancak % 25,9'u kanun ve içeriğinden haberdar olmadığını, % 14,2'si yararlı sonuç alabileceğine inanmadığını, % 5,1'i de ileride problem yaratacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Bu durum kanun ve içeriğinin bilinirliğinin halen sıkıntılı olduğunu ayrıca üniversite personelinin kanundan haberdar olmayan katılımcılar açısından getireceği sonuç ile ilgili yarar sağlamayacağına inandıklarını göstermektedir. İleride problem yaratacağını düşünenlerin oranı da azımsanmayacak durumdadır.

-Üniversitede çalışan katılımcıların % 62,1'i gerektiğinde bilgi edinme başvurusunda bulunabileceğini belirtmektedir ki bu durum çalışanların yarıdan fazlasının bilgi edinme kapsamında herhangi bir bilgi ve belgeye ihtiyacı olmadığını, böyle bir ihtiyaç söz konusu olduğunda da kurumuna başvuru yapabileceğini ifade etmektedir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bilgi edinme hakkı, temel bir insan hakkı niteliğindedir. Çünkü kişilerin idarenin faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmaları en doğal haklarıdır. 21. yüzyılda kişiler, idarenin kapılarını herkese açılmasını, idareyi bizzat kendilerinin denetlemesini ve bu şekilde yönetime katılmayı istemektedir. Giderek artan bu düşünce nedeniyle taleplerin yerine getirilmesi kaçınılmaz gözükmektedir. Nitekim dünya üzerinde, Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere her kıtada önemli sayıda ülke, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nu kendi sistemlerine dahil etmiş veya etme aşamasındadır.¹⁸

Bilgi edinme, kişiler için bir hak ve kamu kurumları için de bilgi vermek bir yükümlülük olacağından dolayı keyfi ve sorumsuz uygulamaların önüne bu Kanun ile bir set çekilebilmektedir. Bu kanun bilgi edinmenin önündeki engellerin kaldırılması açısından bir devrim niteliğindedir. Kısaca, bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, devlet

---

¹⁸ C. Kaya, *age.*, s. 401.

bürokrasiye karşı, vatandaş da devlete karşı korunacaktır.¹⁹ Ancak Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun kullanımı ile ilgili yapılan inceleme ve araştırmalara göre kanunun bazı noktalarda yanlış anlaşıldığı, kanun kapsamına nelerin girdiğinin tam olarak bilinemediği, şikayetlerin kanun kapsamında idareye iletmeye çalışıldığı için bu hususlar idarenin zaman ve emek israfına neden olabilmektedir. Bu nedenle kişilerin bilgi edinme haklarını nasıl kullanacakları ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun içeriğinin anlaşılması noktasında bilgilendirici kitapçıklar hazırlanması, konu ile ilgili konferans ve paneller düzenlenmesi yerinde olacaktır. Kurum ve kuruluşların çalışanları ile özellikle üniversite öğrencilerine yönelik Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun içeriği ve işlevinin anlaşılması ile ilgili eğitimler verilebilir.

Erciyes Üniversitesi'nden elde edilen 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait bilgi edinme başvuru sayılarına ilişkin veriler ile bilgi edinme hakkının bilinirliği ve kullanılma sıklığının tespiti amacıyla Erciyes Üniversitesi örnekleminde gerçekleştirilen alan araştırmasından elde edilen bulgulara göre; Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan yararlanma sıklığı düşük seviyededir. Birime yapılan başvuruların büyük bir çoğunluğu kanun içeriğine uygun olmayan başvurulardan oluşmaktadır. Üniversitede çalışan akademik ve idari personelin bu hakkı nadiren kullandıkları, başvuruların genellikle kişisel bilgilere ilişkin talepler ile ilgili olduğu ve ankete katılan büyük bir kısım tarafından bu hakkın yeterince kullanılmadığı tespit edilmiştir. Kullanılmama nedenlerinin araştırılması sonucunda ise söz konusu kanunun içeriğinin bilinmediği ve gerek duyulmadığı için herhangi bir başvuruda bulunmadıkları belirtilmiştir.

Tüm bu değerlendirmelere göre; 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun her geçen yıla göre bilinirlik düzeyi artarken içeriğinin bilinmesinde ve amacına uygun olarak kullanılmasında halen yeterli bilincin oluşmadığı söylenebilir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun daha işlevsel hale getirilebilmesi için hak sahibi olanların bu haktan faydalanma konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

---

¹⁹ Seyfettin Kara, "Danıştay ve idare Mahkemesi Kararları Işığında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na Eleştirel Bir Bakış" *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 2012, Cilt:15 (1), s. 208.

KAYNAKÇA

- Arklan, Ümit, *Halkla İlişkiler Açısından Bilgi Edinme Hakkının Kullanımı: Türk Kamu Yönetimindeki Sorunlar Ve Çözümüne Yönelik Bir Model Önerisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2008.
- Arklan, Ümit, *Halkla İlişkiler ve Bilgi Edinme Hakkı Türk Kamu Yönetimi Açısından Bir Yaklaşım*, Literatürk Yayınları, Konya 2009.
- Canöz, Kadir, “Kamuda Halkla İlişkilerin Yeni Yüzü: Bilgi Edinme Yasası” *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergi*, 2008, 5(3), s. 141-152.
- Hız, Yüksel ve Zekeriya Yılmaz, *Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.
- Işık, Metin ve Emel Tanyeri, “Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti Olarak Bilgi Edinme Hakkı ve Uygulanabilirliği: Erciyes Üniversitesi Örneği” *Akdeniz İletişim Dergisi*, 2010, S. 14, s. 145-167.
- Kaya, Cemil, *İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005.
- Kaya, Emre, *Kamu Yönetiminde Şeffaflık ve Bilgi Edinme Hakkı Çerçevesinde Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006.
- Kara, Seyfettin, “Danıştay ve idare Mahkemesi Kararları Işığında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na Eleştirel Bir Bakış” *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 2012, Cilt:15 (1), s. 197-209.
- Şavran, Yasemin, *Bilgi Edinme Hakkı ve İdarenin Bilgi Verme Yükümlülüğü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2006.
- Şimşek İmren, Ebru ve Ahmet Güven, “Demokratik ve Şeffaf Yönetimi Anlamlandıran Bir Hak: Bilgi Edinme Hakkı”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2007, 1, s. 257-272.
- Taşkın, Ş. Cankat, “Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 2012, S. 99, s. 172-236.
- Tayfun, Recep, “Bilgi Edinme Hakkı Perspektifinden Devlet Vatandaş İlişkileri”, *EÜHFD*, 2007, XI (3-4), s. 149-183.
- Yağmurlu, Aslı, “Bilgi Edinme Kanunu ve Halkla İlişkiler”, *Amme İdaresi Dergisi*, 2007, 40(4), s. 63-79.